

UDGORN SEION,

NEU

Seren y Saint.

RHIF. 9.]

MAWRTH 4, 1854.

[CYF. VII.

Y DUW A ADDOLIR!—PWY YW?

[Parhad o dud. 121.]

Er ymresymu llawer, etto, ni allwn ni ddirnad am un hawl goruwch i hawl y tad a genedlodd ei blant; efe a'u pia, os na fforffetiodd yr hawl hono drwy droseddiadau; felly ni wyddom am hawl nac offeiriadaeth goruwch yr un Batriarchaidd tra yr ymddygant hwy yn unol â, a darostyngedig i'w Patriarchiaid hwythau, ac felly yn olynol. A pheth a gaem ni ar ddechreuad yr hîl ddynol? Caffem mai Adda i'w prif batriarch y greadigaeth hon, efe yw y cyntaf, yr *hynaf newn dyddiau*, ac o herwydd hyny, gelwir ef yn "HENDDIHENYDD," yn yr ysgrythyrau. Efe a gafodd y gorchymyn mawr cyntaf i ddechreu eppilio a llanw y ddaear a'i hiliogaeth; ac nid hyny yn unig, ond hefyd i'w darostwng hi ac *arglwyddiaethu* arni. Pa fodd y gallai arglwyddiaethu heb ei fod yn *Arglwydd*? Dim modd iddo. Ei Dad a roddes iddo yr hawl oruchel a thragywyddol hon; canys ni ddywedodd wrtho am arglwyddiaethu hyd angau, ond y mae y gorchymyn yn ddiderfyn. Ond meddir, efe a gollodd ei hawl trwy bechod. Am ei bechod y mae mwy o waith amddiffyn ar gymmeriad ein cyn batriarch rhag camgyhuddiadau ei blant llygredig, nag a allwn ei wneyd yn y man hyn; ein pleser a fydd gwneyd hyny etto. Oeder y ddedfryd arno nes y caiff dreial teg o flaen brawdle y gwirionedd o leiaf. Eithr pe fforffetiodd ei hawl, oni chaed iawn? A pha iawn a allasai fod, oddieithr iddo symmud y canlyniad a dwyn adferiad? Os felly ynte,

Adda a osodwyd gan ei Dad i fod yn Brif, yn ben Arglwydd ar y byd a'i holl drigolion. Er fod yn gysson a'r uchod, meddir, a bod ei hawl batriarchaidd yn gyflawn, anghenrheidiol ei fod Ef yn dad ein hysbrydoedd ni, heblaw tad ein cyrff! Cydnabydda ei holl hiliogaeth yn rhwydd mai "plant Adda" ydym ni oll; ond Duw yw tad ein hysbrydoedd, meddir! Pa fodd y cyssonir croeshaeriadau fel hyn, meddir? Wel, gan bwyll, efallai y diflana y gwyrni tybiol. Beth pe treiem fel hyn: Pwy yw y Duw hwnw a alwn yn dad ein hysbrydoedd? Atebwn, mai y Duw hwnw sydd etto i'n barnu yn y dydd a ddaw. Dywed Paul mai Tad ein Harglwydd Iesu Grist yw efe, 1 Cor. xv, 24,—28, —"Yna y bydd y diwedd, wedi y rhoddo efe y deyrnas i Dduw a'r Tad; wedi iddo ddileu pob pendefigaeth, a phob awdurdod a nerth. Canys rhaid iddo deyrnasu hyd oni osodo ei holl elynion dan ei draed. Y gelyn diweddaf a ddinystir yw yr angau. Canys efe a ddarostyngodd bob peth dan ei draed ef. Eithr pan yw yn dywedyd fod pob peth wedi eu darostwng, amlwg yw mai oddieithr yr hwn a ddarostyngodd bob peth iddo. A phan y darostynger pob peth iddo, yna y Mab ei hun hefyd a ddarostyngir i'r hwn a ddarostyngodd bob peth iddo ef, fel y byddo *Duw oll yn oll.*" Iesu Grist, gweler, fydd yn cario gwaith y Tad yn mlaen, megys y gweddai i bob mab hynaf dros ei dad, hyd nes y cyflawna yr hyn a roddes ei Dad iddo i'w wneuthur; yma gweler fod yn rhaid iddo deyrnasu ar y ddaear hon, hyd oni osodo ei elynion tan ei draed. Efe a fydd frenin breninoedd, pan y delo holl deyrnasoedd y byd yn eiddo ein Harglwydd ni a'i Grist ef. Iddo ef y cyffesa pob tafod, ac y plyga pob glin. Etto nid yw hyna oll yn arddangos mai efe fydd prif "Arglwydd" Llywyddol y byd hwn, ond arall yn ol y cyfammod cyntaf.

Wedi y gwnelo y Mab yr holl waith a rodded iddo, yna efe a ddyry ei hunan, a'r oll a wnaeth i fyny i Dduw a'r Tad, sef ei Dad ef a'n Tad ninnau; yr un person yw efe ag a elwir uchod yn *Dduw*. Drwy gyflwyniad ei oruchwyliaeth i fyny iddo Ef, cydnabydda y Mab ei oruchel hawl i'r oll. "Y Mab ei hun hefyd a *ddarostyngir*," i'r Duw Dad hwn, sylwer; ac felly y "bydd *Duw oll yn oll.*" Mewn geiriau creill, bydd cyflawnder y Duwdod, sef hollwybodaeth, hollalluogrwydd, y cyflawnder o wirionedd a'r perffeithrwydd o gariad, yn mhob un o'r dyrfa

liosog yn y deyrnas; a'r pryd hyny y meddianant y priodoledau hyn, a elwir y "Duwdod," neu Duw *ynddynt oll* a'r oll ynddo Ef; sef yn y Duw hollbresennol hwn. Gwelir oddiwrth weledigaeth Ioan, mai y Duw hwn a fydd a'r yr orsedd farnol, pan y dygir yr holl feirw ger ei fron. Dad. xx, 11—15,—“Ac mi a welais orsedd-fainc wen fawr, a'r hwn oedd yn eistedd arni, oddi wrth wyneb yr hwn y ffodd y ddaear a'r nef: a lle ni chafwyd iddynt. Ac mi a welais y meirw, fychain a mawrion, yn sefyll ger bron Duw; a'r llyfrau a agorwyd: a llyfr arall a agorwyd, yr hwn yw llyfr y bywyd: a barnwyd y meirw wrth y pethau oedd wedi eu hysgrifenu yn y llyfrau, yn ol eu gweithredoedd. A rhoddodd y môr i fyny y meirw oedd ynddo; a marwolaeth ac uffern a roddasant i fyny y meirw oedd ynddynt hwythau: a hwy a farnwyd bob un yn ol eu gweithredoedd. A marwolaeth ac uffern a fwriwyd i'r llyn o dân. Hon yw yr ail farwolaeth. A phwy bynag ni chafwyd wedi ei ysgrifenu yn llyfr y bywyd, bwriwyd ef i'r llyn o dân.” Cyferbynier hyn, â'r hyn a ddywed Daniel yn pen. vii, 9, 10, 13, 14,—“Edrychais hyd oni fwriwyd i lawr y gorseddfeydd, a'r Hen ddihenydd a eisteddodd: ei wisg oedd cyn wynned a'r eira, a gwallt ei ben fel gwlan pur; ei orseddfa yn fflam dân a'r olwynion yn dân poeth. Afon danllyd oedd yn rhedeg, ac yn dyfod allan oddi ger ei fron ef: mil o filoedd a'i gwasanaethent, a myrdd fyrddiwn a safent ger ei fron: y farn a eisteddodd, ac agorwyd y llyfrau. Mi a welwn mewn gweledigaethau nos, ac wele, megys Mab y dyn oedd yn dyfod gyda chymmylau y nefoedd; ac at yr Hen ddihenydd y daeth, a hwy a'i dygasant ger ei fron ef. Ac efe a roddes iddo lywodraeth, a gogoniant, a brenhiniaeth, fel y byddai i'r holl bobloedd, cenedloedd, a ieithoedd, ei wasnaethu ef: ei lywodraeth sydd lywodraeth dragywyddol, yr hon nid â ymaith, a'i freniniaeth ni ddyfethir.”

Yr un person gogoneddus a elwir gan Ioan yn Dduw, gan y Mab yn ol a ddyfynwyd uchod, yn “Dduw a'r Tad,” a elwir yma yn “*Ien ddihenydd.*” Mae y gwaith mawr a wna, sef barnu y byd, yn profi mai yr un cyfnod y cyfeirir ato gan y naill a'r llall; hefyd, y ffaith na bydd ond “un dydd barn,” yu profi mai yr un a fydd y barnwr serch y gelwir ef gan ynaill yn “Dduw Dad,” a chan arall “yr hen ddihenydd.” Hefyd profa cyffelyb ymddarostyngiad y Mab i'r “Hen-ddihenydd,”

yn ol gweledigaeth Daniel, ag yw yn ol Paul, i "Dduw a'r Dad," mai at yr un person y cyfeiriai y ddau. Hunanieithir hefyd drwy gyffelybrwydd y "llywodraeth" a'r dyrchafiad a dderbynai y Mab yn ol y ddwy weledigaeth. Cyd wela y ddau danbeidrwydd yr orsedd,—lliosogrwydd y gwyddfodolion, a hynodrwydd y cymmeriadau a fernir, sef y "bwystfilod" fel eu gelwir; heblaw fod unigolrwydd y "dydd barn," y fuddugoliaeth a sicrheir, a thragywyddol fwynhad o'r deyrnas i'w theilwng etifeddion; oll, yn profi mai yr un cyfnod y cyfeirir ato; ac felly mai yr un person barnol a lanwa yr un orsedd ogoneddus, er dan wahanol enwau. Eithr rhag yr arosa am-mheuaeth yn hwy, ai yr un yw yr "Hen-ddihenydd" a'r Duw a eilw Iesu Grist yn "Dad," sylwer ar ddywediad yr angel Gabriel wrth Mair ei fam Ef, yn Luc i, 32, 33,—“Hwn fydd mawr, ac a elwir yn Fab y Goruchaf; ac iddo rhydd yr Arglwydd Dduw orseddfa ei dad Dafydd. Ac efe a deyrnasa ar dŷ Jacob yn dragywydd; ac ar ei freniniaeth ni bydd diwedd.” Dyma dystiolaeth yr angel mwyaf ond un a feddai y nefoedd, i brofi mai y "Goruchaf" a goronai ei Fab Iesu â'r deyrnas dragywyddol, ac â'r llywodraeth ddiderfyn; a chawsom dystiolaeth Daniel, yr hon a gafodd, yn dra thebygol, gan yr un Gabriel, yr hwn a fuasai gydag ef amryw weithiau, yn profi mai yr "Hen-ddihenydd" a roddai yr un "llywodraeth" iddo; ac felly mwy na thebyg nad oedd yr "Hen-ddihenydd" ond enw arall ar y "Goruchaf," ei "Dad," &c. Wedi ei sefydlu ar y ffaith ysgrythyrol o ddwyfol genedliad y Mab o ran ei Ysbryd o Dduw yn y nefoedd, y gwelir cyssondeb cenedliad ei gorff o'r un Tad yn mrŷ y Forwyn. Gan fod Iesu yn cael ei ystyried yn frawd i ni, oni orfoda y berthynas agos hono ei fod yn *andig* o'r un Tad â ninnau; er y dichon y Tad hwnw fod yn Dduw ac yn ddyn; yn Dduw neu yn ddyn ar genedliad y naill neu y llall? Os gwir ein gosodiad, mai y "Goruchaf," perthynol i'r byd hwn; sef Tad Iesu Grist yw Tad ein hysbrydoedd,—os profasom mai yr un yw efe a'r hen "Ddihenydd," yna yr "Henddihenydd" yw Tad ein hysbrydoedd ni oll. Rhag ein bod heb brofi yn ddigon eglur, mai yr un person yw yr hwn a elwir yn "Hen-ddihenydd" ag a elwir yn "Adda," ychwanegwn fod hyny wedi ei ddadguddio i Joseph y Gweledydd; os felly, yr un Tad sydd i'n cyrff daearol yn ddechreuol, ag oedd

i'n hysbrydoedd ni; ac mai ein Tad ysbrydol a chorfforol ni, a'n "brawd hynaf," fydd ein barnwr cyfiawn a grasol ni oll, yn y dydd a ddaw. Onid cyssonach hyny nâ'r meddylddrych poblog-aidd mai y naill yw Tad ein hysbrydoedd, ac arall yw ein Tad daearol dechreuol? Hefyd, pe felly y mae, gofynwn pa un o'r ddau fyddai ein Tad, os cawn y fraint o gael rhan o "ogoniant meibion Duw," sef "adgyfodiad y corff?" ynte, a honna dau dad ni yn blant i bob un o honynt? neu a dybir na fydd gan holl feibion Duw eu tad, fel y cyfaddefir y bydd gan y "Mab hynaf?"

Efallai yr arswydir rhag athrawiaeth a ymddengys mor newydd a rhyfedd, ag yw ein testun i lawer; er hyny, ni allwn ni wrth ganlyniadau anocheladwy gwirioneddau a welir yn yr ysgrythyrau; ac ni ddirnadwn pa wrthwynebrwydd sydd gan undyn i'r hwn a ystyrir yn ddigon da i fod yn dad daearol i ni, i fod hefyd yn dad ein hysbrydoedd ni, tra yn Dduw yn y nef-oedd;—na phahan, nad yw mor addas batriarch, neu Dduw, ag yw i'r un o'r ddwy berthynas flaenorol. Yn mhellach, ymresymwn ar y gosodiad hwn fel y canlyn:—sef, gan nad ystyrir neb o blant Adda mewn sefyllfa o gadwedigaeth berffaith, hyd oni chaffont adgyfodiad eu cyrff yn anllygredig, a bod "yn wyr perffaith, at fesur oedran cyflawnder Crist;" pa fodd y ewblhasai Tad ein hysbrydoedd ein hiachawdwriaeth, heb ddyfod yn dad i'n cyrff daearol? Ai o herwydd y mawrheir cymmaint o'r pwlpuadau am "gamwedd Adda," yr ystyrir ef yn anheilwng o'r oruchel gylch ag y ceisiwn ddangos sydd yn ei gyfreithlawn hawl? Eithr cofier nad yw efe fwy na ninnau yn euog o bob cyhuddiad a ddygir i'w erbyn o'r pwlpuadau, nac, o ganlyniad, yn atebol i'w brawdlys hwy. Os gwaethyga cymmeriad Adda gymmaint am chwe mil o flwyddi etto, ag a wnaethpwyd iddo yn y mynedol, ni wyddom pa le y caiff ei blant rhith dduwiol le ddigon poenus i'w gospi: y mae yn waeth o lawer yn awr nag oedd yn amser Paul, canys dywedai efe "nid Adda a bechodd, ond y wraig." Ac nid yw efe, ar a wyddom ni, wedi ei brofi yn euog o bechod bwriadol, o flaen unrhyw frawdle gyfiawn, er ei fod wedi caru tipyn gormod ar ei wraig efallai, yn anfwriadol; eithr ychwaneg ar hyn etto. Os oedd y Duw hwn ddigon da o wrthddrych addoliad gan Iesu Grist, paham nad yw yn ddigon teilwng o ymddiried ei holl

blant felly? Etto, nid ei berson ond ei Dduwdod, fel y soniasom eisoes; tra y mae yntau mewn undeb hollol â'i Dad ef. Er fod "arglwyddi lawer," pahan nad efe yw prif Arglwydd ei deulu ei hun ar y byd hwn? a chan "nad oes *i ni* ond un Duw," pahan nad hwn yw efe? Gan y dysgwylia holl feibion Duw gyrhaedd y "gamp uchel" hon; gan mai Adda a bïa y llywodraeth batriarchyddol, drwy iddo ein cenedlu, ac o herwydd i'w Dduw ei osod i "arglwyddiaethu" ar y ddaear hon yn ddiderfyn, pahan nad yw efe wedi cyrhaedd y Duwdod yn ol, o'u blaen hwy oll? Er dyfod filiynau o'i hil ef yr un modd, ni byddant mwy anymddibynol arno ef, nag yw yntau ar yr *Eloheim* mawr. Cyn y gwneir ewyllys Duw ar y ddaear, megys ei gweir yn y nef, fel y gweddiodd Crist, rhaid fod pob teulu mewn perffaith ufydd-dod i'w Patriach, yn ol cynllun y nef, a'n tad cyntaf ni oll yn arch-batriarch hollalluog ar yr oll, heb neb yn tynu yn groes. Pe felly, ni fyddai anghen *cyfnewiad* namyn *perffeithiad* yr aelodau, er gwneyd daear yn nefoedd, —a'r hil ddynol yn hil ddwyfol o ran egwyddor. Tra yr ufyddhao i'w Dduw, ei hawl hanfodol i'w llywyddu ar ei eiddo, yn nghyd ag ar y rhai a'i dewisant ef yn dad iddynt; nid oes ond ei droseddau ei hun a'i hamddifada o hyny, ac iddo ef y maent yn gyfrifol, yn ol trefn Duw am yr oll a wnaht.

Hysbysa Joseph y Gweledydd ni, nad yw yr "Hen-ddihenydd," "Michael" ac "Adda," ond gwahanol enwau perthynol i'r un person, ag y dywed yr ysgrythyr gymmaint am eu fawredd a'i ogoniant; dro arall gelwir ef "Michael y tywysog PENAF," a galwai Gabriel ef, "Michael eich tywysog CHWI." Profir uchafiaeth yr olaf ar Gabriel, yr hwn yw Noah, er ei fod yn ben ar y byd ol-ddiluwiol, fel yr oedd y llall yn y byd cyn-ddiluwiol, drwy iddo ei ryddhau ar ei hynt o afaelion galluog angel "tywysog Persia," yr hwn a'i cadwasai yn garcharor, debygid, am "un niwrnod ar hugain." Y Michael hwn a gawn yn Brif yn y cynghor boreu,—yn ei erbyn ef y rhyfelai Lusiffer; ac Efe a'i fyddinoedd a'i halltudiodd o'r nef; efe a'i rhwyma a'r "gadwen fawr," ac a'i gyra ef a'r "bwystfilod" a'i haddolant, i'r "ail farwolaeth." Os nad Michael oedd Tad yr ysbrydoedd yn y gwrthryfel hwnw, pwy oedd eu tad, a phahan na sonir am dano, neu na fuasai efe yn pleidio ei blant ufydd yn erbyn gormes y teyrnfradwr? Cawn trwy ddadgudd-

ia dau, i'r Tad ofyn i'r ysbrydoedd yn y cyngor boreu, pwy a elai i roddi ei fywyd dros ei frodyr? Atebodd ei Fab hynaf, "Wele fi, danfon fi." Ebe yr ail fab, "anfon fi." Myfi a anfonaf y cyntaf, ebe y Tad, a'r ail a ddigiodd, a'r "pryd hyny y dechreuodd fyned yn Satan." Yn ol hyn, dau frawd oedd Iesu a Lusiffer, yr un oedd eu Tad,—pwy oedd hwnw? Os profasom mai yr un yw yr "Hen-ddibenydd" a'r hwn a alwai Iesu yn "Dad," ac mai yr un yw hwnw a Michael, yna cyfadd-efa yr Iesu mai Michael oedd ei Dad; os yn dad iddo ef, ac yntau yn frawd i ni, paham nad y Michael hwnw yw Tad a Duw yr *holl ysbrydoedd*, i.e. tad Lusiffer hefyd? Ai rhyfedd ynte, fyddai iddo fod yn addas farnwr y naill, ac yn Dduw i'r lleill a ufyddhasant iddo? Os Duw i'r ysbrydion, paham nad addas Dduw iddynt tra yn ddyinion?

Teilwng o efelychiad yn hytrach nag o gondemniad, pe eu hiawn ystyr, yw holl ymddygiadau ein Pen-cyfammadwr" at ei deulu a gynrychiolai; ei ofal cyntaf drostynt a welid yn cenedlu cyrff iddynt, heb y cyfryw ni allent bythoedd ddyfod yn Dduwiau, fel efe ei hun; yn nesaf, dysgodd iddynt ffordd yr iachawdwriaeth, trwy eiriau ac esiamplau; cyflwynodd iddynt yr Offeiriadaeth, a galluogodd y rhai a fynent o honynt fel Enoch, i "RODIO GYDA DUW dri chan nlynedd." Er na enwir y Duw hwnw, etto hysbys fod Enoch yn cyd-oesi ag Adda! Nid yn unig dangosodd ei fawr ofal dros wrthddrychau ei "AR-GLWYDDIAETH" tra yr oedd yn myd yr ysbrydoedd, ac ar y ddaear gyda hwynt; ond ar ol ei ymadawiad nid oedd ei ofal lai, os efe yw Michael: mynych yr anfonai orchwyliaethau dilynol i ddystrywiad y rhai blaenorol gan ei wrthnysig blant, achubiaeth,—llesâd presennol, a gogoniant tragwyddol y rhai oedd ei amcan yn yr oll. Y naill genad ar ol y llall ag ammodau hedd,—anfonai, drwy y miloedd blynyddau mynedol, ei gedyrn a'i ddewrion yn yr ymgyrch boreuol, megys Abraham, Moses, Elias, a'r holl brophwydi; ac yn yr amser rhagderfyndig, anfonodd ei anwyl Fab,—yr Oen a laddwyd (mewn addewid) er cyn seiliad y byd, er mwyn achub ei frodyr a'i chworiydd ieuengach,—ei fywyd yn aberth rhoes ar gais ei Dad, yr hyn a'i "llwyr foddlonodd." Yntau a anfonodd ei weision â'r un ammodau heddych â chynt, ond i gyfarfod â'r cyffelyb arw driniaeth a'u rhagflaenwyr, a chan y rhai a geisient lesoli fwy-

af. Yn olaf oll i'n plith ni, ar ba rai y daeth diwedd y byd eisoes braidd, anfonodd ei weision Joseph a Hyrum, ac ereill lu o ddewrion, megys cýnt, ac adferiad yr un ammodau hedd-wch byth,—“goruchwyliaeth cyflawnder yr amseroedd,”—yr “efengyl dragywyddol,” drwy yr hon y dygir bywyd ac anlygredigaeth i oleuni. Gwerth eu bywydau hwythau oedd cyhoeddi y genadwri rasol, ac, fel braidd yr oll o'u blaen, seliasant ei gwirionedd â'u gwaed yn ewyllysgar. Pa beth yn ychwaneg a allasai un Tad wneyd er achubiaeth ei blant, nag a wnaeth Efe? Yna yr ymddyscleiria ei gyflawnder yn ogoneddus, yn nghollfarniad gwrthodwyr a diystyrwyr y fath ragofalon tadol ar eu rhan; ac felly, mawrygir ei raslonrwydd yn achubiaeth ei ufyddion i wynfyd a bywyd tragywyddol.

O! ryfedd ddoethineb arddangosiadol yn phrefniad cynllun mor ogoneddus, trwy yr hwn y gall olyniad diderfyn o blant Adda ddyfod yn dadau—yn *batriarchiaid*—yn *DDUWIAU!*—oll, yn hollol anymddibynol yn eu cylch,—oll, mewn undeb a hedd,—oll, yn Freninoedd, ac oll yn ddeiliaid, yn teyrnasu mewn gogoniant a pherffaith ddedwyddwch bythol!

Anwyl ddarllenydd, cyd-lawenha â'r awdwr yn y fath fraint—gorfoleddwn yu mhob ufydd-dod i'n cyfreithlawn reolwr fel ein derbynier i'w ogoniant Ef, pan ddelo ar ei orsedd danbaid i farnu byw a meirw, yn ol tystiolaeth yr efengyl hon.

UDGORN SEION,

NEU

Seren y Saint.

DYDD SADWRN, MAWRTH 4, 1854.

INDIA DDWYREINIOL.—Ysgrifena yr Henuriad S. A. Wooley, o Kurnaul, dyddiedig, Rhag. 9, 1853, ei fod ef a'r Henuriad Fotheringham, wedi cyrhaedd y lle uchod, ar eu taith trwy yr India uchaf i bregethu yr efengyl; eu bod er ys tua phedwar mis yn teithio, gan bregethu yr efengyl lle y caffent wrandawriad; a'u bod y pryd hyny tua mil o filltiroedd o Calcutta, lle y cychwynasant o hono. Cawsant garedigrwydd mawr gan yr